

• FØROYA • SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 34.

Lýsingaprisur fyri þettireglur: 30 øyr. á forsiðuni,
20 øyr. á 3. og 4. síðu. Við stórra lýsingum fæst
avsláttur í prísinum.

Leygardaginn 26. august 1939.

Kostar kr. 1,50 fjórðingsárið + Porto. Blaðið
verður búið á posthúsum, brævasvarstøðum
og skrivstovuni. Telf. 142.

13. árg.

Brestur kríggjó nú á?!

Týsk-russiskur sáttmáli loypur hvækk í allan heimin!
Stórlondini moblisera!

Týskararnir segdu seg herfyri at vilja byrja nervalríggjó móti teim londum, ið stóðu teim ímóti viðviklandi Danzig og øðrum lýðandi spurningum.

Teir byrjaðu so nervalríggjó við at lata herdeildir við øllum nómótans kríggssambodum ganga eftir gotunum í Danzig, og ymsa staðni í Týsklandi fór fram stór flytan av herfólki — alt bar dóm av, at kríggjó var nær við at bresta á.

Men nervalríggjó fekk ikki ta ætlaðu ávirkan á tey demokratisku londini — Ongland og Frakland. Tey segdu seg at standa rimmarføst við tey lyftir og tryggjanir, tey høvdu givið ymsum londum, fyrst og fremst Polen. Og Polen sjálvt var alt annað enn til síns at lúta. Hitt polska fólkið segði seg ikki at vilja víkja fyri Týsklands krøvum, ið vildu rakt landið meint, um teir góðu eftir — so heldur út í ein oyðandi bardaga.

Tað tykist sostatt sum nervalríggjó Hitlers í fyrstu roð hevur rakt hitt tyska fólkið; tí í Týsklandi kennist kríggssræðslan sera ivandi.

So brast knotturin!

Mánakvöldið segði tyska radioin frá, at Rusland og Týskland vóru samd um at fáa í lag ein ikki-álopssáttmála sínámillum! Og týsdagin vóru hesi tíðindi áðannd úr Ruslandi.

Hetta kom øllum dátt við!

Væl vistu fólk, at Hitler hevði fingið í lag ein handilssáttmála við Rusland; men at hann — sum altíð og stund fór harðliga fram móti kommunismunum, og sum hevur gjørt sáttmálar við aðrar einaveldisharar, sáttmálar, ið bæði fyrst og síðst høvdu til endamáls at beina fyrri øllum, ið reykt av kommunismu — at hann skuldi fáa í lag ein vinar-sáttmála við Rusland, tað hevði fáur grunað. Men her gongur sjón fyrri søgn.

Hetta hendi, meðan ein ensk-fronsk militærkommission var í Moskva fyrri saman við russisku herleiðsluni at gera felags atskónavællan móti Týsklandi. Kann tað tí ættast, at Hitler hevur keypt henda nýggja vinin dyrt. Og óivað hevur hann lovað Stalin at minst til hansara,

Hitler.

tá heimapartarnir skulu bytast.

Hesin sáttmáli prógvar, at tá á stendur, er einaveldið — diktaturið — hitt sama, hvat navn tað so bjálvar seg í.

Og ikki-álopssáttmálin varð ein verunleiki. v. Ribbentrop flegg týsdagin til Moskva og kom aftur hósmorgunin við hinum undirskrivaða sáttmálanum. Molotov hevði skrivað undir hann; men sjálvt Stalin hevði verið við í ráðargerðini.

Spenninurin økist.

Hesi tíðindi lupu sjálvandi hvækk í øllum londum. Sáttmálan millum deyðsfígindarnar, kommunistar og nazistar, rokna menn fyrri stórtu politisku hending í teim síðstu 200 árunum.

Hitt enska kabinettið kom saman til fundar týsdagin. Hesin fundur vardi í slakan hálfvanfjóðra tíma. Har varð samtykt, at parlamentid skuldi verða samankallað 21. august fyrri at samtykja eina verndarlóg — eins og teir hava í Fraklandi — hvareftir kabinettið fær rætt til at gera øll tey tiltøk innanfyri verndina, sum hin politiska stóðan krevur, ulla fyrst at spyrja parlamentid. Annars siga Onglendingar, at tann broytni í hini europeisku stóðuni, sum hin týsk-russiski sáttmálin hevur elvt, ikki fær nakra ávirkan á Onglands stóðu til Danzig-spurningin. Ongland vil avgjort standa við teir tryggjanir,

tað hevur givið Polen. Hesi boð fekk hin enski sendimaðurin í Berlin, Henderson, at bera Hitleri miðvikudagin — men tað tykist ikki at hava haft nakra ávirkan á Hitler.

Eisini franska ríkisstýrið hevði fund týsdagin; men varð tá eingin avgerð tikin. Teir vildu biða og siggja, hvussu úrslitið úr teim týsk-russisku samráðingunum kom at verða. Hósdagin var á fundi í franska ríkisdegnum avgjort framhaldið, at Frakland vildi — saman við Onglandi — standa fast við ta stóðu, tað hevði tikið til Týskland og Danzig-spurningin. Á hesum fundi var talað fyrri at fáa alt hitt franska fólkið fast samanknytt undir eini ríkisstjórn við monnum úr øllum flokkum.

Miðvikudagin frættist úr Týsklandi, at teir mobliseraðu. Herfólk varð innkallað í stórum skundi. Men vilja vera við, at sjálvt 16 ára gaulir dreingir verða tiknir til heratænastu.

Danzig er innlimað í Týskland?

Tey ymsu londini moblisera!

Hósdagin frættist, at Hitler hevði sett leiðarin av naziherliðunum í Danzig, Forster, at stýra Danzig, og harvið má byurin roknað fyrri at vera ein partur av tí tyska ríkinum. Politid stendur nú eisini beinleiðis undir Forster.

So skjótt sum hetta frættist, mobliseraði Polen.

Henda mobliseraðan fór so bráðdliga fram, at teir ungu mennir, ið vóru úti á markini og heystaðu, ikki finga loyvi at fara heim at skifta klæðir, og enn minni at siga konu ella skyldfólki farvæl, men máttu beinleiðis upp í vognarnar, ið fluttu teir til militærstöðirnar.

Einn hópur av fronskum hermonnum stendur nú við landa-

markið móti Týsklandi, og fleiri árgangir av tí franska tiltaks-herinum eru innkallaðir.

Eisini Ongland hevur innkallað ein stóran part av sínum hermonnum — bæði til landherin og flotan. Ongland hevur sett forboð móti útflytan av ymsum vorum, m. a. jarni.

Tey ymsu tryggingarfelögin hava sett tryggingarpremiurnar uppá skip munandi upp. Særliga tey skip, ið sigla í Eystursjónum hava fingið av at vita.

Týskir gesantar í Polen og polskir gesantar í Týsklandi tóku henda dag til rýmingar. Ongland hevur biðið sínar umboðsmenn í Týsklandi fingið allar Onglendingar út av landinum í skundi.

Roosevelt, presidentur U. S. A. s hevur biðið ítalska kongin, Victor Emanuel, roynt at fingið semju í lag, so ikki kríggj brestur á.

Kemur militersáttmáli í lag millum Týsklands og Ruslands?

Í gjár frættist, at 300 fangar vóru fluttir frá Danzig til Týsklands. Teir segdust at bera merki av líkamligum pínslum.

Polskir hermenn standa við Danzigs landamark tilreiðar at ganga inn í landið, um tað fer at gerast neyðugt.

Týskarar og Russarar eru farnir at samráðast um ein militersáttmála sínámillum. Um hann kemur í lag, kann ikki sigast fyrri vist enn mánadagin. Hetta tykist ikki at nerva Onglendingar og Franskmen stórt. Teir halda ikki, at Týskarar og Russarar í royndum kunnu samarbeiða.

Men hini antikominternlondini, Italia, Spania og Japan eru heilt illa við og firtin yvir Týsklands bráðdliga knýttan vinarband við Rusland.

Roosevelt biður teir binda frið.

Meginpartin av friggjanattini sat Hitler í ráðagerð við herleiðslu síni. Men einki er frætt um nakra viðtøku.

Kl. 4 á morgni fekk hann eitt langt telegram frá U. S. A. s presidenti, Roosevelt, ið bað hann royna at fáa greitt flokkjuna í friði, so verðin ikki aftur skuldi rembast undir kríggskoyrilinum. Roosevelt helt, at Týskland og Polen áttu at kunna talað seg til rættis um teir spurningar, ið nú vóru mest brennandi. Ið hvussu var áttu tey at latið sakina inn fyrri ein internasjonalan voldgiftsdómstól.

Sama telegrammið var sent polska presidentinum.

— Ruslands stóða ger hin demokratiska maktbólkin mun-

andi veikari; men hetta tykist sum áður sagt ikki at hava broytt stóðu hansara til Danzig-spurningin nakað. Um Rusland kúending styrkir einaveldisbólkin nakað, er stórt ivamáli. Tey lond, ið givið seg hava í hóslag við Týskland, eru enn so ovfarin av hinum týsk-russiska sáttmálanum, at tey ikki hava tikið nakra greiða stóðu til hansara.

Sum nú sær út, kann kríggjó, hitt stórsta maskiuslaktari, verðin nakra tíð hevur sæð, byrja hvørja løtu.

Fótbóltsleikur.

Við »Drottningini« miðvikudagin kom eitt lið av íslenskum fótbóltsleikarum. Hetta var eitt unglingalið K. R. S. Flestir av Íslendingunum vóru um 17 ára aldur, stórir væl bygdir og smidligir til útsjóndar — rættir sportsmenn á at lita. Avgjört ein fyrimynd fyrri Føroyingar.

Íslendingarnir skulu spæla móti unglingaliðum úr Tórshavn, Klaksvík og Tvøroyri.

Hóskvöldið var so á vøllinum í Gundadali fyrsti dysturin millum Íslendingarnar og Havnar-dreingir, unglingalið H. B. s.

Hesin dystur kundi ikki kallast særliga áhugaligur; leikurin var ov veikur og ósikkur hjá Havnar-dreingjum. Heldur sterkari vóru Íslendingar og avgjört sikrari og kvikligari.

Í fyrsta hálvleiki vóru eingi mál, 0—0. Íslendingar áttu oftast spælið og høvdu nógv góðar atskónir, tó teir høvdu reiðiliga harðan vind ímóti sær. Málmaður Føroyinganna vardi ófóra væl.

Seinra hálvleik vóru Íslendingar hepnari við mál skjóting síni, og gjørdu teir nú 3 mál. Føroyingar vóru eins linir og ósikir sum fyrsta hálvleik. Tó er her at siga, at mangir av liði Føroyinganna vóru so blaðungir — líka niður í 13 ár — og hartil smár og fyrri ein stóran part ikki breiðvaksur; meðan Íslendingarnir sáu eldri út, og vóru bæði stórir og kraftugir.

Íslendingar bóru sostatt sigurin heim við 3 málum móti 0. Tað var heldur myrkt í veðrinum, og var hetta aftur at vindinum til bága fyrri leikin.

Forvitnisligt hevði verið at sæð Íslendingarnar spælt móti H. B. s. liði; teir eru so væl til mannar, at tað hevði neyvan sakað nakað. Men høvdu okkara menn bast teimum? Ja, tað er ein spurningur.

Chamberlain.